

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2024. gada 7. maijā
(OR. en)

9752/24

SOC 346
GENDER 96
ECOFIN 563
JAI 754

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepriekš. dok. Nr.:	8957/24
Temats:	Padomes secinājumi par sieviešu ekonomisko iespēju un finansiālās neatkarības nodrošināšanu kā virzību uz dzimumu patiesu līdztiesību

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par minēto tematu, kurus Padome (*EPSCO*) apstiprināja 2024. gada 7. maija sanāksmē.

**Sieviešu ekonomisko iespēju un finansiālās neatkarības nodrošināšana
kā virzība uz dzimumu patiesu līdztiesību**

- Padomes secinājumi ¹

ATZĪSTOT, KA

1. dzimumu līdztiesība un cilvēktiesības ir Eiropas vērtību pamatā. Sieviešu un vīriešu līdztiesība ir viens no Eiropas Savienības pamatprincipiem, kas nostiprināts Līgumos un Eiropas Savienības Pamattiesību hartā;
2. vienlīdzīgas iespējas un dzimumu līdztiesība, tostarp vienlīdzīga attieksme un iespējas attiecībā uz dalību darba tirgū, nodarbinātības noteikumi, karjeras attīstība, pensijas tiesību iegūšana, kā arī vienāda darba samaksa par vienādi vērtīgu darbu, un darba un privātās dzīves līdzsvars ir atzīti 2., 3., 9. un 15. principā Eiropas sociālo tiesību pīlārā, kuru Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja 2017. gadā;
3. Pekinas Rīcības platformā, ko Apvienoto Nāciju Organizācija 1995. gadā pieņēma ceturtajā Pasaules Sieviešu konferencē, ir norādīts, ka “Sievietes un ekonomika” (joma “F”), tostarp sieviešu ekonomiskās neatkarības veicināšana, ir viena no divpadsmit kritiskām problemātiskajām jomām. Tajā noteikts, ka, pievēršoties minētajai problemātiskajai jomai, valdībām un citiem aktoriem būtu jāveicina aktīva un redzama politika, ar ko dzimumu līdztiesības aspektu iekļauj visās politikas jomās un programmās;

¹ Secinājumi izstrādāti saistībā ar Pekinas Rīcības platformas īstenošanas pārskatu, īpašu uzmanību pievēršot svarīgai problemātiskajai jomai “F” (Sievietes un ekonomika).

4. ANO Konvencijā par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*), kurai ir pievienojušās visas dalībvalstis, tiek aicināts pieņemt pasākumus, lai izskaustu sieviešu diskrimināciju ekonomiskās dzīves jomā, jo īpaši attiecībā uz tiesībām saņemt bankas aizdevumus, hipotekāros kredītus un citu veidu finanšu kredītus.

ATGĀDINOT, KA:

5. Padome 2019. gadā aicināja Eiropas Komisiju un dalībvalstis “sekmēt sieviešu ekonomisko neatkarību un ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas izaugsmi”, kā arī “intensīvāk koncentrēties uz dzimumu līdztiesību dažādos Eiropas pusgada procesa posmos, tostarp, strādājot pie jau esošajiem dzimumu līdztiesības rādītājiem un attiecīgā gadījumā izstrādājot jaunus rādītājus, turpinot izstrādāt pēc dzimuma sadalītu datu vākšanu un statistikas metodes un analīzi, lai uzraudzītu progresu dzimumu līdztiesības jomā”; ²
6. Padome 2023. gadā aicināja Eiropas Komisiju un dalībvalstis atzīt apmaksātu un neapmaksātu aprūpes darbu un “mudināt mobilizēt un efektīvi izmantot ES resursus un līdzekļus, lai atbalstītu Eiropas Aprūpes stratēģijas un Padomes ieteikumu par ilgtermiņa aprūpi un pirmsskolas izglītību un aprūpi īstenošanu, tādējādi veicinot aprūpes sistēmu pāreju uz holistiskiem, personcentrētiem un kopienā balstītiem modeļiem, lai uzlabotu aprūpes vērtības atzīšanu un izskaustu aizspriedumus un dzimumu stereotipus”; ³

² Dok. 14938/19.

³ Dok. 16094/1/23 REV 1.

7. Padome 2023. gadā arī aicināja Eiropas Komisiju “nodrošināt, ka dzimumu līdztiesības apsvērumi tiek integrēti ES budžeta izpildē nolūkā novērst pastāvošo dzimumu nelīdztiesību, tostarp, jo īpaši finansējot pasākumus, lai veicinātu dzimumu līdztiesību un sieviešu ekonomisko iespēju nodrošināšanu saskaņā ar attiecīgajām daudzgadu finanšu shēmas (DFS) izdevumu programmām, kā arī pilnībā īstenojot Eiropas Komisijas metodoloģiju ar dzimumu līdztiesību saistīto izdevumu izsekošanai ES budžetā” un “nodrošināt pēc dzimumiem sadalītu statistikas datu norādīšanu visos Komisijas ziņojumos”; ⁴
8. Regulā, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM), ir uzsvērtā nepieciešamība investēt stabilā aprūpes infrastruktūrā, “lai nodrošinātu dzimumu līdztiesību un sieviešu ekonomisko iespēju nodrošināšanu, lai veidotu noturīgu sabiedrību, cīnītos pret nestabiliem apstākļiem nozarē, kurā galvenokārt strādā sievietes, veicinātu darbvietu radīšanu, novērstu nabadzību un sociālo atstumtību, un lai pozitīvi ietekmētu iekšzemes kopproduktu (IKP), jo tas ļauj lielākam skaitam sieviešu strādāt apmaksātu darbu”; ⁵
9. saskaņā ar Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta (*EIGE*) veikto pētījumu par dzimumu līdztiesības Eiropas Savienībā ekonomiskajiem ieguvumiem, dzimumu līdztiesības uzlabošana – tostarp nodrošinot sieviešu ekonomiskās iespējas – līdz 2050. gadam ES palielinātu IKP līdz pat 9,6 %. ⁶

⁴ Dok. 9684/23.

⁵ OV L 57, 18.2.2021., 17.-75. lpp.

⁶ *Economic benefits of gender equality in the European Union (Dzimumu līdztiesības Eiropas Savienībā ekonomiskie ieguvumi)*, 2. lpp.

NĒMOT VĒRĀ, KA

10. “piedzīvot izaugsmi ekonomikā, kur valda dzimumu līdztiesība” ir viena no stratēģiskajām prioritātēm Komisijas Dzimumu līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam, kurā uzsvērts, ka “sievietēm un vīriešiem visā to daudzveidībā vajadzētu būt vienlīdzīgām iespējām gūt panākumus un būt ekonomiski neatkarīgiem, saņemt vienādu atalgojumu par līdzvērtīgu darbu, vienlīdzīgi piekļūt finansējumam un saņemt taisnīgas pensijas”; ⁷
11. Ziņojumā “Finansiālā neatkarība un dzimumu līdztiesība: kopsakarības starp ienākumiem, labklājību un varu” *EIGE* sniedz pierādījumus par dzimumu nevienlīdzību finansiālās neatkarības ziņā ES, īpašu uzmanību pievēršot tam, kā līdz šim ir definēts finansiālās neatkarības jēdziens, un analizē finansiālās atkarības, tostarp ekonomiskās vardarbības, kaitīgās sekas ;⁸
12. *EIGE* uzskata, ka sieviešu ekonomisko un finansiālo iespēju veicināšana ir process, kurā sievietes iegūst ietekmi un kontroli pār savu dzīvi, kā arī iegūst iespēju izdarīt stratēģisku izvēli. Tas definē finansiālo neatkarību kā daudzdimensionālu jēdzienu, kas ietver ienākumus, labklājību un ietekmi/kontroli, lai iespējami plašāk aptvertu daudzos dzimumu nelīdztiesības aspektus;

⁷ Sk. dok. 6678/20.

⁸ *EIGE* (2024. gads), *Financial independence and gender equality* (Finansiālā neatkarība un dzimumu līdztiesība) (dok. 9019/24, ix-xiv un 15. lpp.).

13. joprojām saglabājas dzimumu nelīdztiesība, kas nelabvēlīgi ietekmē sievietes nodarbinātības, atalgojuma un ienākumu, tostarp pensiju, kā arī aprūpes, labklājības un kredītu pieejamības ziņā ⁹. Nelīdztiesību rada horizontālā un vertikālā dzimumu segregācija un mazāka sieviešu līdzdalība darba tirgū. Ar dzimumu saistītu šķēršļu un dzimumu stereotipu dēļ sievietes ir vairāk pārstāvētas nepilna laika darbā un zemu atalgotās nozarēs.
14. Neapmaksāta aprūpes un mājsaimniecības darba nevienlīdzīgais sadalījums starp sievietēm un vīriešiem nostāda sievietes neizdevīgā stāvoklī, jo tas kavē sieviešu vienlīdzīgu līdzdalību darba tirgū un negatīvi ietekmē viņu ienākumus un finansiālo neatkarību ¹⁰. Vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirība ES 2022. gadā joprojām veidoja aptuveni 12,7 %. *EIGE* lēš, ka sieviešu un vīriešu labklājības atšķirība starp pieaugušajiem, kas dzīvo vieni, vecumā no 18 līdz 60 gadiem astoņās dalībvalstīs veido 32 %, un valstu aplēses svārstās no 8 % līdz 49 % ¹¹. Tajā pašā laikā sieviešu un vīriešu pensiju atšķirība, kas 2022. gadā tika lēsta 26,1 % apmērā, palielina sieviešu neaizsargātību attiecībā uz nabadzības riska līmeni;
15. saskaņā ar *EIGE* pētījumu dzimumu nelīdztiesība nodarbinātības, atalgojuma, ienākumu un labklājības ziņā īpaši skar konkrētas sieviešu grupas, tostarp sievietes viena vecāka mājsaimniecībās, vecāka gadagājuma sievietes, migrantu izcelsmes sievietes un sievietes ar apgādājamiem bērniem ¹². Citas neaizsargātas sieviešu grupas ir sievietes, kas cietušas no vardarbības, romu sievietes, sievietes ar invaliditāti un sievietes, kas bēg no Krievijas agresijas kara Ukrainā un no vardarbīgiem konfliktiem citās pasaules daļās;
16. ziņojumā secināts, ka finansiālā neatkarība ir gan dzīves gājuma jautājums, gan apburtais loks – finansiālās neatkarības trūkums apgrūtina tādu iespēju izmantošanu, kas stiprinātu finansiālo neatkarību ¹³;

⁹ *EIGE* (2024. gads), *Financial independence and gender equality* (Finansiālā neatkarība un dzimumu līdztiesība) (dok. 9019/24, ix-xiv un 78. lpp.).

¹⁰ *EIGE* (2023. gads), *A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap* (Labāks darba un privātās dzīves līdzsvars: dzimumu nevienlīdzības novēršana aprūpes jomā).

¹¹ *EIGE* (2024. gads), *Financial independence and gender equality* (Finansiālā neatkarība un dzimumu līdztiesība) (dok. 9019/24, 35. lpp.).

¹² *EIGE* (2024. gads), *Financial independence and gender equality* (Finansiālā neatkarība un dzimumu līdztiesība) (dok. 9019/24, 79. lpp.).

¹³ Turpat, 63. un 64. lpp.

17. saskaņā ar 2024. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu nodokļu sistēma var veicināt lielāku dzimumu līdztiesību darba tirgū, tostarp atceļot vienoto aplikšanu ar nodokļiem, jo 78 % otro pelnītāju ES ir sievietes. Ziņojumā uzsvērts, ka kopējas progresīvo nodokļu sistēmas var negatīvi ietekmēt otro pelnītāju iesaistīšanos nodarbinātībā un nostrādāto stundu skaitu, radot augstu robežnodokļu slogu 14. Tādējādi nodokļu sistēma būtiski ietekmē sieviešu finansiālo neatkarību ¹⁵, ko apliecināja *EIGE*;
18. finansiālās neatkarības trūkums palielina nabadzības vai sociālās atstumtības risku sievietēm, un pieņemums par resursu vienlīdzīgu sadali mājsaimniecībā var neparādīt dzimumu nelīdztiesības patieso apmēru nabadzības un nenodrošinātības ziņā;
19. patlaban pieejamie statistikas dati par ienākumiem neļauj veikt dzimumu līdztiesības pilnīgu analīzi, jo tie neietver datus par katru mājsaimniecības locekli vai neatspoguļo atšķirības starp sievietēm un vīriešiem ¹⁶. Trūkst arī sadalītu datu par labklājību un uzkrājumiem. Tādējādi ir tendence pārāk augstu novērtēt sieviešu ienākumu daļu mājsaimniecībā un pārāk zemu novērtēt sieviešu nabadzības un materiālās nenodrošinātības risku;

¹⁴ 2024. gada vienotais nodarbinātības ziņojums, 57. lpp.

¹⁵ *EIGE* (2024. gads), *Financial independence and gender equality* (Finansiālā neatkarība un dzimumu līdztiesība) (dok. 9019/24, xii-xiii un 54.-56. lpp.).

¹⁶ Eurostat “*EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty of elderly people*” (*ES statistikas attiecībā ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC) metodika – vecāka gadagājuma cilvēku monetārā nabadzība*).

20. visbeidzot, saskaņā ar *EIGE* pētījumu finansiālā atkarība ir saistīta ar virkni negatīvu rezultātu, tostarp sliktāku fizisko un garīgo veselību un mazākām iespējām iesaistīties izglītībā, apmaksātā darbā un uzņēmējdarbībā. Turklāt sieviešu finansiālā atkarība no saviem partneriem var liegt sievietēm izstāties no vardarbīgām attiecībām vai tās izbeigt, tādējādi palielinot viņu risku saskarties ar intīmā partnera vardarbību. *Eurostat* ES apsekojums par dzimumbalstītu vardarbību pret sievietēm un citiem starppersonu vardarbības veidiem (ES-*GBV*) liecina par ekonomiskās vardarbības izplatību, proti, 4–18 % sieviešu ziņo, ka partneris aizliedzis viņām strādāt vai kontrolēt ģimenes finanses un pārmērīgi kontrolē viņu izdevumus;
21. šo secinājumu kopuma pamatā ir līdz šim paveiktais darbs un politiskā apņemšanās, ko paudusi Padome, Komisija, Eiropas Parlaments un attiecīgās ieinteresētās personas šajā jomā, tostarp pielikumā uzskaitītajos dokumentos.

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME AICINA DALĪBVALSTIS saskaņā ar katras kompetenci:

22. sistemātiski integrēt dzimumu līdztiesības perspektīvu ekonomikas un finanšu jomas politikā un tiesību aktos, jo īpaši:
- a) turpinot uzlabot sieviešu līdzdalību darba tirgū, jo īpaši to, kuras vēlas ienākt, atgriezties vai palikt darba tirgū, piemēram, izstrādājot nodokļu un pabalstu sistēmas, jo īpaši, ieviešot stimulus un likvidējot negatīvus stimulus, jo īpaši attiecībā uz otrajiem pelnītājiem. Tas cita starpā varētu ietvert rīcību attiecībā uz vienotu aplikšanu ar nodokļiem ¹⁷, kā minēts 2024. gada vienotajā nodarbinātības ziņojumā;
 - b) nodrošinot dzimumsensitīvu atbalstu sievietēm, lai atvieglotu viņu ienākšanu vai atgriešanos darba tirgū, piemēram, piedāvājot apmācības programmas, lai nodrošinātu sievietēm pilnvērtīgas iespējas un uzlabotu viņu prasmes darba tirgū;
 - c) veicinot turpmākus pētījumus un uzlabojot pēc dzimuma sadalītu datu pieejamību fiskālās politikas jomā un izpētot iespējas novērtēt un veikt uzskaiti par nelīdztiesību mājāsaimniecībās. Dati būtu jāsadala – ja tas ir iespējams un lietderīgi – arī pēc vecuma, invaliditātes statusa, mājāsaimniecības sastāva vai izcelsmes;
 - d) novēršot dzimumu nelīdztiesību aprūpes jomā, veicinot neapmaksāta aprūpes darba un mājāsaimniecības pienākumu vienlīdzīgu sadali starp sievietēm un vīriešiem, jo īpaši, nodrošinot piekļūstamu, cenas ziņā pieejamu un kvalitatīvu pirmsskolas izglītības un aprūpes un ilgtermiņa aprūpes infrastruktūru un pakalpojumus atbilstīgi Padomes ieteikumiem par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi un ilgtermiņa aprūpi;
 - e) apmainoties ar labu praksi attiecībā uz dzimumu līdztiesības aspektu analīzi laulību un kopdzīves un to izbeigšanās tiesiskā regulējuma un mantisko attiecību jomā, jo īpaši ņemot vērā to ietekmi uz sieviešu un vīriešu finansiālo neatkarību un ekonomiskās vardarbības risku;

¹⁷ 2024. gada vienotais nodarbinātības ziņojums, 12. lpp. un 57.-58. lpp.

- f) cenšoties nodrošināt, ka pensiju sistēmās ir integrēta dzimumu līdztiesības perspektīva un ka tām ir pietiekams un pienācīgs segums un pabalstu līmeņi, lai tās būtu taisnīgas un palīdzētu novērst nabadzību un sociālo atstumtību vecumdienās, īpašu uzmanību pievēršot to personu situācijai, kuras paņēmušas nodarbinātības pārtraukumu, lai aprūpētu apgādājamas personas, vai ir bijušas slimības atvaļinājumā. Ir svarīgi šādās sistēmās ņemt vērā mūsdienu sabiedrības attīstību un tajā esošās kopdzīves mainīgās formas, lai panāktu lielāku dzimumu līdztiesību, vienlaikus nodrošinot pensiju sistēmu ilgtspēju;
 - g) veicinot un attīstot pēc dzimuma sadalītu datu vākšanu un analīzi par individualizētiem ienākumiem un pārvedumiem starp mājsaimniecībām un mājsaimniecības ietvaros;
 - h) veicinot, izstrādājot un īstenojot stratēģijas dzimumu līdzsvara uzlabošanai lēmumu pieņemšanā visās nozarēs, tostarp jo īpaši stratēģijas sieviešu skaita palielināšanai ekonomikas un finanšu politikā un lēmumu pieņemšanas procesos visos posmos un visos līmeņos;
23. nodrošināt izglītības un mācību iespējas, lai ļautu visām meitenēm un zēniem, sievietēm un vīriešiem to attiecīgajās dažādajās situācijās un apstākļos iegūt vai uzlabot izglītību un apmācību, tostarp finanspratību, un tādējādi palielinātu viņu nākotnes izredzes nodrošināt un saglabāt finansiālo neatkarību;

24. veicināt dzimumsensitīvas mūžizglītības un mācību iespējas, kas izstrādātas, lai visu vecumu sievietēm uzlabotu finanšu un digitālās zināšanas un prasmes, piemēram, rēķinpratību un finanšu un digitālo pratību, tostarp izmantojot mācekliību, tiešsaistes mācību vai citus veidus, kuros, arī no intersekcionālā viedokļa, ņem vērā dažādus nelabvēlīgus faktorus, ar kādiem viņas var saskarties (piemēram, izslēgšana no darba tirgus, nespēja piekļūt finanšu pakalpojumiem vai zināšanu trūkums par tiem, ietekmes un kontroles trūkums, kā arī digitālo prasmju un iespēju atšķirības starp dzimumiem);
25. atbalstīt pasākumus, kuru mērķis ir veicināt sieviešu uzņēmējdarbību, īpašumtiesības uzņēmumos un piekļuvi finanšu resursiem, tostarp ar īpašu mācīšanās no līdzbiedriem programmu starpniecību;
26. veicināt koordinētu sadarbību starp darba tirgus iestādēm un aktoriem, kā arī sociālās, finanšu un izglītības un apmācības jomas iestādēm un aktoriem, tostarp gan privāto, gan publisko sektoru, lai dzimumperspektīvas skatījumā veidotu visaptverošāku izpratni par faktoriem, kas ir būtiski finansiālai neatkarībai un rīcībai (t. i., pensijas tiesību uzkrāšana; ar dzimumu saistītas vardarbības riski, tostarp ekonomiskā vardarbība; finanšu diversifikācijas stratēģijas un riski u. c.);
27. veicināt privātā sektora iesaisti vienlīdzīgu iespēju un sieviešu ekonomisko iespēju nodrošināšanā, tostarp radot tādu darba vidi, kurā par prioritāti ir noteikta dzimumu līdztiesība un iekļaušana, kā arī izmantojot citus pasākumus sieviešu finansiālās neatkarības veicināšanai;
28. nodrošināt, ka rīcības plānos pret ar dzimumu saistītu vardarbību, kas paredzēti gaidāmajā direktīvā par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu ¹⁸, ir iekļauti mērķorientēti pasākumi ekonomiskās vardarbības apkarošanai un atbalsta sniegšanai sievietēm to reintegrācijai sabiedrībā un nodarbinātībā;

¹⁸ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu (COM(2022)105).

29. nodrošināt valsts politikas ekonomiskās vardarbības un visu veidu koercitīvas kontroles novēršanas jomā koordinētu vadību, arī, piemēram, pasākumus, lai risinātu problēmu, kas saistīta ar aizdevumiem un parādsaistībām, ko mājsaimniecības vārdā uzņēmies viens no partneriem bez otra partnera piekrišanas;
30. veicināt kvalitatīvu un pieejamu konsultēšanas pakalpojumu finanšu un nodarbinātības jomā pieejamību personām, kas cietušas no vardarbības ģimenē, jo īpaši tām, kas piedzīvojušas ekonomisku vardarbību vai ļaunprātīgu izmantošanu;
31. palielināt informētību – jo īpaši jauniešu informētību – par veselīgām, nevardarbīgām un vienlīdzīgām pieejām tam, kā risināt finanšu jautājumus tuvās attiecībās;
32. nodrošināt dzimumsensitīvu pētniecību un to, ka tiek vākti, analizēti un paziņoti pēc dzimuma sadalīti administratīvie un apsekojumu dati par ekonomisko vardarbību un tās saikni ar finansiālo atkarību un neatkarību, ņemot vērā minimālos standartus attiecībā uz datu vākšanu par vardarbību pret sievietēm, kā izklāstīts gaidāmajā Direktīvā par vardarbību pret sievietēm.

AICINA EIROPAS KOMISIJU UN DALĪBVALSTIS saskaņā ar to attiecīgajām kompetencēm un ievērojot sociālo partneru lomu un autonomiju:

33. stiprināt pasākumus, lai nodrošinātu Pekinas Rīcības platformas mērķu sasniegšanu, kā arī ANO Ilgtspējīgas attīstības programmas 2030. gadam īstenošanu:
- a) cenšoties novērst vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības, tostarp savlaicīgi un efektīvi transponējot un īstenojot Darba samaksas pārredzamības direktīvu;
 - b) piemērojot divējādu pieeju dzimumu līdztiesībai, īstenojot konkrētu dzimumu līdztiesības politiku un pasākumus, vienlaikus arī sistemātiski integrējot dzimumu līdztiesības aspektu sociālajā, finanšu un ekonomikas politikā, programmās un budžetos, lai atklātu un efektīvi mazinātu dzimumu nelīdztiesību šajās jomās;
 - c) izstrādājot un izplatot ieteikumus vai norādījumus par sieviešu ekonomisko iespēju nodrošināšanu un finansiālo neatkarību un izstrādājot attiecīgas izpratnes veicināšanas kampaņas, šajā sakarā iesaistot kompetentās struktūras, piemēram, līdztiesības iestādes, vai ekspertus;
 - d) turpinot uzlabot līdzsvaru starp darbu, ģimenes pienākumiem un privāto dzīvi, efektīvi īstenojot un piemērojot Darba un privātās dzīves līdzsvara direktīvu, Eiropas Aprūpes stratēģiju un Padomes ieteikumus par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi un ilgtermiņa aprūpi, jo īpaši, lai veicinātu sieviešu līdzdalību darba tirgū;
 - e) apsverot turpmākus pasākumus ekonomiskās vardarbības apkarošanai ar plašāku mērķi efektīvi izskaust visu veidu ar dzimumu saistītu vardarbību un diskrimināciju, jo īpaši multiplo diskrimināciju, tostarp intersekcionālo diskrimināciju;

34. veicināt pasākumus, lai atbalstītu personas, kas cietušas no vardarbības ģimenē, tostarp pasākumus, lai palīdzētu tām saglabāt vai iegūt finansiālu neatkarību, piemēram, pasākumus, lai palīdzētu saglabāt nodarbinātību, vai pasākumus, kas paredz apmaksātu atvaļinājumu;
35. kopā ar Sociālās aizsardzības komiteju (*SPC*) un Nodarbinātības komiteju (*EMCO*) strādāt pie tā, lai nodrošinātu saskaņotus un regulāri apkopotus datus par individuālo labklājību, kas sadalīti pēc dzimuma un citām savstarpēji saistītām sociālajām iezīmēm, un apsvērt iespēju turpmāk iekļaut šos datus *EU-SILC*;
36. attiecīgajos ES apsekojumos iekļaut tādus jautājumus par ienākumiem un izdevumiem individuālā līmenī, par ienākumu apvienošanu un par ienākumu sadalījumu, kuri sadalīti pēc dzimuma un pēc ienākumu veida, un attiecīgā gadījumā citiem attiecīgiem mainīgajiem lielumiem;
37. ņemt vērā un izplatīt rezultātus, kas tiks gūti gaidāmajā Eiropas pētījumā, kurš balstīts uz ES apsekojumu par dzimumbalstītu vardarbību un citiem starppersonu vardarbības veidiem, ko koordinē *Eurostat* un atbalsta *EIGE* un Eiropas Pamattiesību aģentūra (*FRA*);
38. sekmēt savstarpēju mācīšanos un veicināt labu praksi starp aktoriem, kas iesaistīti sieviešu ekonomisko iespēju un finansiālās neatkarības nodrošināšanas veicināšanā un ekonomiskās vardarbības problēmas risināšanā;
39. turpināt izskaust dzimumu stereotipus, seksismu, dzimtes lomas un dzimtes normas, tostarp tās, kas tiecas piešķirt vīriešiem galveno lomu finanšu lēmumu pieņemšanā, un atbalstīt mērķtiecīgas programmas, kas izstrādātas, lai iesaistītu vīriešus un zēnus dzimumu stereotipu un diskriminācijas novēršanā. Veicināt no stereotipiem brīvu vienlīdzīgu neapmaksāta aprūpes un mājsaimniecības darba sadalījumu starp sievietēm un vīriešiem. Mudināt meitenes, zēnus, sievietes un vīriešus izvēlēties izglītības jomas un profesijas atbilstoši savām spējām un prasmēm, neņemot vērā dzimumu stereotipus, lai palielinātu vīriešu īpatsvaru tādās profesijās kā aprūpe un agrīnā pirmsskolas izglītība, kurās sieviešu īpatsvars ir lielāks, un palielinātu sieviešu līdzdalību *STEM*¹⁹ jomās.

¹⁹ Zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika.

AICINA EIROPAS KOMISIJU:

40. atbalstīt pētījumus par sieviešu finansiālo neatkarību kā daudzdimensionālu koncepciju, kas ietver ienākumus, labklājību un ietekmi/kontroli, lai visaptverošāk aptvertu daudzos dzimumu nelīdztiesības aspektus;
41. sadarbībā ar *EIGE* un izmantojot *Eurostat* ieguldījumu, strādāt pie tā, lai izveidotu standarta rādītājus finansiālās neatkarības uzraudzībai, gatavojoties diskusijām Sociālās aizsardzības komitejā un Nodarbinātības komitejā. Attiecīgos ekonomiskās vardarbības rādītājus integrēt iespējamajos turpmākos ES mēroga apsekojumos par ar dzimumu saistītu vardarbību un vardarbību ģimenē;
42. atbalstīt dalībvalstis efektīvu stratēģiju izstrādē un īstenošanā, lai uzlabotu dzimumu līdzsvaru ekonomikas un finanšu politikā un lēmumu pieņemšanā, jo īpaši uzraugot, vai tiek pareizi īstenota un piemērota Direktīva par dzimumu līdzsvara uzlabošanu biržā kotēto uzņēmumu direktoru vidū un saistītiem pasākumiem;
43. turpināt atbalstīt dalībvalstis attiecībā uz veidiem, kā valstu nodokļu un pabalstu sistēmas var darboties kā finansiāli stimuli otrā pelnītāja nodarbinātībai vai kā negatīvi stimuli, kas attur otro pelnītāju no nodarbinātības ²⁰, tostarp ar iniciatīvām, kuru mērķis ir samazināt nodokļu nevienlīdzīgo finansiālo slogu otrajiem pelnītājiem, piemēram, veicinot ienākuma nodokļa shēmu individualizāciju;
44. uzlabot dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu ES ekonomikas politikā, tostarp Eiropas pusgadā;

²⁰

2024. gada vienotais nodarbinātības ziņojums, 57. un 58. lpp.

Sk., piemēram:

Rastrigina, O., Verashchagina, A., *Secondary earners and fiscal policies in Europe (Otrie pelnītāji un fiskālā politika Eiropā)*, Eiropas Komisijas Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāta pasūtīts pētījums, , Publikāciju birojs, 2015. gads, URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/a48ea2ce-7eef-4106-afe2-692a9de13d5e> ; un

Eiropas Komisija, Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts *The Macro-Economic Benefits of Gender Equality (Dzimumu līdztiesības makroekonomiskie ieguvumi, "Economic Brief" 071, 2022. gada marts*, URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/e1e9946c-6b83-4df5-ae38-8baadeb22bee_en?filename=eb071_en.pdf.

45. veicināt turpmākus pētījumus un apkopot pēc dzimuma sadalītus datus par aprūpes ekonomiku, aprūpes vajadzībām un aprūpes profesijām, kā arī par formālo un neformālo aprūpētāju statusu un viņu darba apstākļiem saskaņā ar Eiropas Aprūpes stratēģiju;
46. turpināt pārraudzīt progresu attiecībā uz tiesību aktiem, politiku un pasākumiem vīriešu un sieviešu darba samaksas un pensiju atšķirību samazināšanai, pamatojoties uz esošajiem procesiem, jo īpaši trīs gadu Ziņojumu par pensiju pietiekamību, un turpināt labas prakses apmaiņu šajā jomā;
47. atbalstīt finansējumu dzimumsensitīvām izglītības un mācību programmām, lai uzlabotu zināšanas un prasmes finanšu jomā, tostarp rēķinprātību un finanšu un digitālo prātību, īpaši pievēršoties sievietēm un meitenēm;
48. ieviest informētības uzlabošanas kampaņas par jaunajām darba ņēmēju tiesībām Darba samaksas pārredzamības direktīvā un Darba un privātās dzīves līdzsvara direktīvā, lai nodrošinātu, ka iedzīvotāji zina un var izmantot savas tiesības;
49. uzraudzīt progresu un informētību un dalīties ar labu praksi attiecībā uz politiku dzimumu nelīdztiesības novēršanai, jo īpaši attiecībā uz Padomes Ieteikumu par adekvātu minimālo ienākumu un Eiropas Aprūpes stratēģiju, tostarp Padomes ieteikumiem par agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi un ilgtermiņa aprūpi, kā arī Darba un privātās dzīves līdzsvara direktīvu, Direktīvu par minimālo algu un Darba samaksas pārredzamības direktīvu;
50. turpināt darbu jomās, kas apzinātas Dzimumu līdztiesības stratēģijā 2020.–2025. gadam, un nodrošināt, ka ilgtermiņa stratēģiskā apņemšanās sekmēt dzimumu līdztiesību tiks saglabāta un vēl vairāk pastiprināta arī pēc 2025. gada, pamatojoties uz spēcīgiem institucionāliem turpmākiem pasākumiem, tostarp jaunu stratēģiju, kurā izklāstītas ES līmeņa prioritātes un kura kalpos par orientieri rīcībai valstu līmenī.

Atsauces dokumenti

1. ES starpiestāžu dokumenti

Eiropas Komisija, Ģenerālsēkretariāts, *Eiropas sociālo tiesību pīlārs*, Publikāciju birojs, 2017. gads, <https://data.europa.eu/doi/10.2792/95934>.

2024. gada vienotais nodarbinātības ziņojums (dok. 4073/24).

2. ES tiesību akti

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1158 (2019. gada 20. jūnijs) par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2010/18/ES (OV L 188, 12.7.2019., 79.–93. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17.–75. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2381 (2022. gada 23. novembris) par dzimumu līdzsvara uzlabošanu biržā kotētu uzņēmumu direktoru vidū un saistītiem pasākumiem (OV L 315, 7.12.2022., 44.-59. lpp.).

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/970 (2023. gada 10. maijs) par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu stiprinātu to, kā tiek piemērots princips par vienādu darba samaksu vīriešiem un sievietēm par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu (OV L 132, 17.5.2023., 21.–44. lpp.).

3. Padome

Padomes 2019. gada 13. jūnija secinājumi “Samazināt vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību: galvenās politikas jomas un pasākumi” (dok. 10349/19).

Padomes 2019. gada 24. oktobra secinājumi par labklājības ekonomiku (dok. 13432/19).

Padomes 2019. gada 10. decembra secinājumi “Dzimumu līdztiesība ekonomikā ES: turpmākā virzība” (dok. 14938/19)

Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumi “Samazināt vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību: apmaksāta darba un neapmaksāta aprūpes darba novērtējums un dalīšana” (dok. 13584/20)

Padomes Ieteikums par piekļuvi cenas ziņā pieejamai un kvalitatīvai ilgtermiņa aprūpei (OV C 476, 15.12.2022., 1. lpp.).

Padomes Ieteikums par pirmsskolas izglītību un aprūpi: Barselonas mērķrādītāji 2030. gadam (OV C 484, 20.12.2022., 1. lpp.).

Padomes 2023. gada 12. jūnija secinājumi “Dzimumu līdztiesības perspektīvas iekļaušana politikas jomās, programmās un budžetā” (dok. 9684/23).

Padomes 2023. gada 29. novembra secinājumi “Pāreja no aprūpes sistēmām visa mūža garumā uz holistiskiem, personcentrētiem un kopienā balstītiem modeļiem” (dok. 16094/1/23 REV 1).

4. Eiropas Komisija

Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam, dok. 6678/20 (Komisijas atsauce: COM(2020) 152 final)

A European Care Strategy for caregivers and care receivers 2022 (Eiropas aprūpes stratēģija aprūpētājiem un aprūpes saņēmējiem), 2022. gads (Komisijas atsauce: COM(2022) 440 final)

Komisijas Lēmums (2012. gada 17. septembris) par *Eurostat* (2012/504/ES).

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu, COM(2022)105 final.

“EU statistics on income and living conditions (EU-SILC) methodology – monetary poverty of elderly people” (ES statistikas attiecībā ienākumiem un dzīves apstākļiem (EU-SILC) metodika – vecāka gadagājuma cilvēku monetārā nabadzība); *Eurostat*, 2022. gads.

“Gender Pension Gap by age group” (Sieviešu un vīriešu pensiju atšķirība sadalījumā pa vecuma grupām); *Eurostat*, 2022. gads.

“Gender pay gap statistics” (Statistika par vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībām); *Eurostat*, 2023. gads.

5. Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts (EIGE)

Gender Impact Assessment: Gender Mainstreaming Toolkit (Ietekmes uz dzimumu līdztiesību novērtējums: dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas instrumentu kopums), 2016. gads.

Economic benefits of gender equality in the European Union (Dzimumu līdztiesības Eiropas Savienībā ekonomiskie ieguvumi), 2023. gads.

A Better Work-Life Balance: Bridging the gender care gap (Labāks darba un privātās dzīves līdzsvars: dzimumu nevienlīdzības novēršana aprūpes jomā), 2023. gads.

Financial independence and gender equality: joining the dots between income, wealth and power (Finansiālā neatkarība un dzimumu līdztiesība: kopsakarības starp ienākumiem, labklājību un varu) (dok. 9019/24).

6. Apvienoto Nāciju Organizācija

The Beijing Declaration and Platform for Action (UN agenda for gender equality and women's empowerment) (Pekinas deklarācija un rīcības platforma (ANO programma dzimumu līdztiesībai un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai sievietēm)).

The Convention on the Elimination of All Forms of Violence Against Women (Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu) (*CEDAW*).
